

ค
อ
า
น

พุทธศาสตร์

สุขที่ท่านยังไม่รู้จัก

ความสุข ที่ท่านยังไม่รู้จัก

พุทธทาสภิกขุ

ความสุข ที่ท่านยังไม่รู้จัก

พุทธทาสภิกขุ

ธรรมบรรยายประจำวันเสาร์ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๔
ณ สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

จัดพิมพ์โดย

กองทุนศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์
กองทุนห้องสมุดศาลาจำปรีดณี วัดชลประทานรังสฤษฎ์
กองทุนเสถียรธรรม เสถียรธรรมสถาน

ท่านผู้ใดเห็นคุณค่าของหนังสือนี้
ประสงค์จะช่วยเผยแพร่เป็นธรรมทาน
ติดต่อโดยตรงได้ที่

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐ โทร.๕๘๓-๔๒๔๓, ๕๘๔-๓๐๗๔

อาสาสมัครพิมพ์ต้นฉบับคอมพิวเตอร์ : ดร.ธนาวิช เสือวรรณศรี และคณะ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กันยายน ๒๕๔๕ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

แม่พิมพ์ โดย สุนทรีย์ฟิล์ม โทร.๘๐๓-๒๒๔๘

พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง จำกัด โทร.๕๘๓-๘๐๐๑, ๕๘๔-๒๒๔๑

ความสุข ที่ท่านยังไม่รู้จัก

พุทธทาสภิกขุ

ท่านสาธุชนผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย การบรรยาย
ปาฐกถาธรรมประจำวันเสาร์ในวันนี้ อาตมาก็ยังคงบรรยายในชุดที่
เรียกว่า “**สิ่งที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก**” อีกต่อไป บางคนจะรำคาญ
เต็มทีแล้ว พุดแต่สิ่งที่ไม่รู้จัก จะรำคาญหรือไม่รำคาญ ไม่รู้ ไม่รับผิดชอบ
ชอบ ถ้าเห็นว่ามันยังเป็นสิ่งที่ยังไม่รู้จัก ยังไม่รู้จักจนน่าละอายแหม
อยู่แล้ว ก็ต้องเอามาพุดในฐานะสิ่งที่ยังไม่รู้จัก พุดมาก็หลายสิบเรื่อง

❀ ความสุขที่กำบังไม่รู้จักร ❀

มันยังไม่หมดนี่จะทำอย่างไร สิ่งที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จักที่จะพูดกัน
ในวันนี้ก็คือว่า **ความสุขสูงสุดที่แท้จริงบางอย่างที่ท่านยังไม่รู้จัก**

ท่านทั้งหลายลองคิดดูสิว่า มันจะเป็นอะไร จะได้แก่อะไรที่ยัง
ไม่รู้จัก เมื่อยังไม่รู้จักนี้มันน่าละอายแหมะสักเท่าไร ข้อนี้สำคัญมาก
เป็นมนุษย์ทั้งที่ ยังรู้จักอะไรๆ น้อยกว่าแมว

ความสุขสูงสุดนี้มันก็ไม่ได้ลึกลับอะไรจนเกินไป หากแต่ว่าไม่
สนใจ ไม่สังเกต ไม่รู้ไม่ซี้ ไม่ค่อยจะสนใจ แล้วบางทีคิดว่าไม่มี
ประโยชน์เสียด้วยซ้ำไป เลยยังไม่รู้จัก คนโดยมากไม่สนใจ แม้ว่า
ธรรมชาติมีให้ ฟังดูให้ดีเถอะ ธรรมชาติมีให้ จัดไว้ให้ แต่มันก็ไม่รู้จัก
แล้วมันก็ไม่สนใจ แล้วมันยังว่าไม่ต้องการ ไม่ต้องการ ไม่เกี่ยวข้องกับ
กับเรา เราไม่ต้องการ บางทีก็จัดไว้ในฐานะสิ่งที่เหลือวิสัย เหลือวิสัย
ทำไม่ได้ก็มี จัดไว้ในฐานะสิ่งที่พ้นสมัย พ้นสมัย ไม่ควรพูดถึงกันแล้ว
สมัยนี้ อย่างนี้ก็มี

ขอให้สังเกตดูให้ดีๆ เถอะ ว่ามันยังมีอย่างนี้ มองข้ามไปเสีย
โดยที่ไม่รู้จัก ทั้งๆ ที่ธรรมชาติมันต้องการให้เป็นอย่างนั้นนะ ธรรมชาติ
มันทำให้ทำได้ ให้เป็นไปได้ ให้มีได้ มันต้องการให้มีได้ เป็นอย่าง
นั้นได้ แต่คนก็ยังไม้อเอา นั่นแหละลองคิดดูเองว่า จะเป็นอะไรที่ท่าน
ทั้งหลายยังไม่รู้จัก แล้วยังจะแถมว่า ยังไม่พยายามจะรู้จักด้วย ถ้าไม่
รู้จักแล้วมันก็ไม่คิดจะพยายามจะรู้จัก ไปรู้จักไปในแง่ที่ตรงกันข้ามว่า
ไม่มีประโยชน์อะไรบ้าง พ้นสมัยบ้าง ยากเหลือวิสัยของเราบ้าง ก็เลย
ไม่ได้รับสิ่งนั้น ไม่ได้รับประโยชน์จากสิ่งนั้น วันนี้เรามาพูดกันถึงสิ่ง
นั้น พอสมควร แต่เอาตามาอยากจะพูดว่า **เท่าที่มันจะยุติธรรม เท่าที่**

❀ ความสุขที่กำนยังไม่รู้จัก ❀

จะเป็นความยุติธรรมแก่ธรรมชาติที่มันอดสำหรับจัดสิ่งนี้ไว้ให้ แล้วเราก็ไม่รู้จัก เราก็อไม่สนใจ เราก็อไม่เกี่ยวข้อง ทีนี้เราก็อมาพูดกันให้เหมาะสมกับที่ธรรมชาติมีไว้ให้ และตอบแทนความปรารถนาของธรรมชาติอย่าให้มันผิดหวัง ถ้ามันเป็นผู้เป็นคน มันยังผิดหวัง

ถ้าพูดถึงคำว่า สงบ ระวังสูงสุด สุขสูงสุดมันอยู่ที่ความสงบ ระวังที่สุด จริงมั๊ย ความสงบระวังที่สุดนะมันเป็นความสุขสูงสุด คนมันฉลาด คนมันฉลาดในทางที่จะเอาความไม่สงบระวัง ที่จะเอาการปรุงแต่งหรือที่เป็นสังขารการปรุงแต่งไว้เรื่อยไป มันไม่สนใจ ไม่ต้องการในสิ่งที่สงบระวัง มันก็สู้อัตว์เดรัจฉานก็ไม่ได้ ขออภัยนะที่พูดเปรียบเทียบกับสัตว์เดรัจฉาน เพื่อให้มันสั้นๆ ง่ายๆ ไม่กินเวลามากนัก ก็เปรียบเทียบกับสัตว์เดรัจฉานว่า คนเคยมีไหมที่จิตหยุด สงบ เจียบ ไม่ปรุงแต่ง จะไม่ใช่เข้าฌานก็ได้ หรือเข้าฌานก็ได้ หรือยิ่งกว่าเข้าฌาน กลายเป็นสมาบัติไปก็ได้ สงบเจียบที่สุด ต้องการไหมที่จะหยุดจิตใจ หยุดนิ่งเจียบ ไม่รู้สึกอะไร นอกจากความสงบ รู้สึกแต่ความสงบ นิ่งเจียบอยู่อย่างนั้น เคยมีไหม แล้วไม่ต้องการใช้ไหม อยากกินเหล้าเมายา หรือไปทำอะไรสรวลเสเฮฮาสนุกสนานก็มี หรือแม้แต่คนที่ไม่กินเหล้ามันก็อยากจะทำอย่างใดอย่างหนึ่ง มันไม่ต้องการจะหยุด จะสงบ จะระวัง จะนิ่งเจียบ แล้วเสวยความสุขชนิดนั้น ความสุขสูงสุดแท้จริงบางอย่างมันหมายความว่าอย่างนี้

ความสุขสงบสูงสุดแท้จริงบางอย่าง บางอย่างที่ยังไม่รู้จัก แล้วก็ยังไม่สนใจจะรู้จัก หรือถ้ามันจะเยี่ยมกรายมาบ้างก็ไม่เอา คนนั้นมันไม่เอาเสียเองนี่

สุขสำราญ-ทุกข์ทรมาณ

- สุขสำราญที่ไม่มีธรรมะเป็นรากฐาน ก็คือความทุกข์ทรมาณที่กำลังรอเวลาอยู่ !
- สุขสำราญทรุทรเป็นสวรรค์ในฉากหน้า แต่เป็นนรกในฉากหลัง !

พุทธศาสนิก

❀ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❀

อาตมาเคยพูดหลายหนแล้ว แต่บางคนไม่ฟัง และก็ไม่ใช่เชื่อ บางเวลามีความเหมาะสมตามธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศสิ่งแวดล้อมอะไร จิตมันสงบ ไม่ต้องการอะไร ไม่หวังอะไร ไม่กลัวอะไร ไม่วิตกกังวลอะไร มันก็เคยมี แต่คนมันไม่ต้อนรับ มาแวนเดียวมันก็ไป มาแวนเดียวมันก็ไป ความสงบสูงสุดอย่างนั้นมาแวนเดียวมันก็หายกลับไป เพราะว่าคนมันไม่ต้อนรับ คนมันไม่ต้องการ คนมันไม่เอา ไม่รู้จักความสุขสูงสุดแท้จริงบางอย่าง

เปรียบเทียบทางวัตถุ โดยไม่เจตนา เป็นของตามธรรมชาติ คือ แยม แยมที่อยู่ ที่วังกลางดิน ที่อยู่ พอถึงฤดูจำพรรษา อดอยู่ในรูที่ตั้ง ๒-๓ เดือน บางคนก็ไม่รู้ว่าแยมจำพรรษา อดอยู่ในรูตั้ง ๒-๓ เดือนกว่าจะถึงฤดูแล้งจึงจะขึ้นมา ฤดูฝนมันไม่มี ครั้งหนึ่งบังเอิญอาตมาเคยเห็น เพื่อนเด็กๆ ที่วัด อยู่วัด เด็กวัดด้วยกัน มันซุดขึ้นมาได้ตัวหนึ่ง ตัวอ้วน อวบอ้วน ตัวขาวฟ่อง ไม่มีสีมีสีอะไร เอาขึ้นมาแล้วตาก็ยังไม่ลืม จับขึ้นมาดูแล้วก็ยังไม่ลืมตา นี่แยมะ แยมะ มันปิดสวิทช์ความรู้สึกจมหมกอยู่ในดิน ๒ เดือน ถึงฤดูแล้งจึงจะออกวิ่งขึ้นมาจากรู คนนะเคยมีความสงบอย่างนี้ใหม่ มีความสงบเหมือนกับแยมอย่างนี้ใหม่

พูดถึงกบ ฤดูร้อน มันตรงข้ามกับแยม กบฤดูร้อนฝังดินจมดินหมกอยู่ในดินหลับตาปี เหมือนกับแยม แต่มันเป็นกบ มันฝังดินอยู่ที่ตัวอวบอ้วนขาวฟ่อง จับขึ้นมาก็ยังหลับตาไม่ลืมตา ไม่ยอมลืมตา กำลังเข้าฌาน..กบ..กบ นี่มนุษย์เคยแสวงหาความสุขอย่างนี้ใหม่ เคยได้รับความสงบสุขตามธรรมชาติสูงสุดอย่างนี้ใหม่

❧ ความสุขที่ท่านยังไม่รู้จัก ❧

ถ้าไม่เคยก็หมายความว่า สู้แย้งไม่ได้ สู้กบก็ไม่ได้ เพราะไม่เคยชิมรสของความหยุดนิ่งสงบ หยุดนิ่งสงบ ไม่มีโลภะ โทสะ โมหะใดๆ เกิดขึ้นได้ เพราะมันปิดสวิตซ์..สงบ

ที่เอามาพูดอย่างนี้ก็หมายความว่า แม้แต่สัตว์มันก็ยังรู้จักเลยนี่คือสิ่งที่ท่านยังไม่รู้จัก มันพิเศษนะถ้าพูดถึงแย้ ถึงกบ แล้วก็ยังมีสัตว์อื่นๆ บางชนิดอีกที่เคยอ่านพบในหนังสือ มันชั้นพิเศษ

ที่นี่ ชั้นธรรมดาสามัญ ที่มันเกี่ยวข้องกันกับเราอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้เข้าฌาน เข้าสมาบัติอย่างนั้น ลิงนี่ ลิงมันยังมีเวลาสงบจิตสงบใจ นั่งโงกหลับเงียบ นั่งหลับ..โงก นั่งหลับ..เงียบ ลิงนี่ ลิงมันยังมีได้ แม้แต่แมว แมวนี้มันมีเวลาบางเวลามันสงบเงียบ สงบเงียบเหมือนกับหลับในอย่างนั้น แต่ไม่ใช่หลับจริง มันก็ยังมีเวลาทำได้

เวลาอย่างนั้นจิตมันสงบ มันไม่มีโลภะ โทสะ โมหะนั้น มันสงบ ไม่มีการปรุงแต่งอะไร เงียบสงบ จนนาพิกาหยุดเดิน จนนาพิกาหยุดเดิน ฟังถูกไหม เงียบสงบระงับจนาพิกาหยุดเดิน ถ้าฟังไม่ถูกก็หมายความว่าไม่รู้เรื่องนี้ ไม่รู้เรื่องนี้เลย หมายความว่า ไม่มีเวลาตอนนั้นแม้ว่าพิกาจะเดิน..เดิน มันก็มีความหมายเท่ากับไม่ได้เดิน

เรื่องเวลานี้ ขอพูดอีกทีนะ ขอร้องให้ช่วยจำ ให้เข้าใจให้ดีๆ เกอะ มันไม่ค่อยมีใครพูดบ่อยนักหรอก คนโง่มันว่าเวลาไม่มี สิ่งที่เราเรียกว่า“เวลา”ไม่มี ลมๆ แล้งๆ ไม่มีเวลา ไม่ต้องพูดถึง พูดอย่างนี้ก็มิ ไอ้ลูกเด็กๆ ที่มันยังไม่รู้อะไร มันก็ เอ้อ..นาฬิกาเดินเวลามันก็มีเวลามันก็มีเพราะนาฬิกาเดิน ภารโรงตีระฆัง มาไม่ทันก็ถูกตี นาฬิกามันเดิน นั่นคือ เวลา เวลา

❀ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❀

ที่นี่สำหรับพุทธบริษัท เป็นเกียรติยศสูงสุดใหม่ เป็นพุทธบริษัท
นี่ต้องรู้เรื่องเวลา ต้องรู้เรื่อง“เวลา”ว่ามันมีอยู่จริง เวลาๆ คือระยะ
ที่มันมีความต้องการ จิตมีความต้องการ แล้วเป็นระยะไปกว่าที่จะ
ได้ตามที่ต้องการ จะกี่วันกี่เดือนกี่ปีก็ไม่รู้ละ ถ้ามีความต้องการ แล้ว
ยังไม่ได้ตามต้องการ รออยู่ด้วยความกระหายจนกว่าจะได้ตามต้องการ
ระยะนั้นนะเรียกว่า“เวลา” นาฬิกาเดินเหมือนกับวิ่ง ไ้วันคืนเดือน
ปี ดวงเดือนดวงจันทร์กำหนดวันเดือนปีนั้นไม่ใช่เวลา อย่าไปถือว่า
นั้นเวลา จะไม่รู้อะไร นั้นมันเป็นเครื่องกำหนดเวลาแล้ว ที่บัญญัติ
เป็นวินาที เป็นนาทีกี่ เป็นชั่วโมง เป็นวัน เป็นเดือน เป็นฤดู เป็นปี
นั้นเป็นเครื่องกำหนดเวลา ไม่ใช่ตัวเวลา เขาทำขึ้นเพื่อกำหนดเวลา
ที่บ่อนไก่มันยังมีน้ำมาหล่อกำหนดเวลา ไม่ใช่ตัวเวลา มันทำอะไรไม่
ได้ ตัวเวลาแท้ๆ คือมันต้องการแล้วยังไม่ได้ตามที่ต้องการ แล้วมัน
กักกินหัวใจนั้น มันกักกินหัวใจคนที่มีความต้องการนั้น

เวลาคือสิ่งที่กักกินหัวใจของบุคคลผู้มีความต้องการอย่างใด
อย่างหนึ่งอยู่ นั้นนะคือ “เวลา” ระยะจะสั้นจะยาวเท่าไรมีเครื่องวัด
กำหนดดอย่างนั้นก็ตามใจ นั้นมันเครื่องกำหนดเวลามันไม่ใช่เวลา แต่
ถ้า เวลา แล้วต้องตั้งต้นด้วยความอยากก็เลสตัณหา ลองตั้งต้นความ
อยากแล้วยังไม่ได้ ยังไม่ได้ ยังพยายามดิ้นรนอะไรอยู่จนกว่ามันจะได้
พอได้มันก็หยุดไปที่หนึ่ง จนกว่ามันจะตั้งต้นใหม่ เวลานั้นนาฬิกาวิ่ง
เวลาที่เรานอนหลับนี่นาฬิกาไม่เดิน เราหยุดพักเสีย นาฬิกาไม่เดิน
พอถึงเวลาทำงานนาฬิกาเดิน เดินมาก เดินช้าเดินเร็วแล้วแต่ความ
ต้องการมากหรือน้อย

สุขสงบ - สุขสนุก

- สุขแท้เกิดจากความสงบเท่านั้น ส่วนที่เกิดจากความวุ่นวายนั้น เป็นเพียงความสนุก หาใช่ความสุขไม่ !

พุทธศาสนิกชน

❁ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❁

ถ้าเป็นพุทธบริษัท ขอให้จำพระพุทธานิพนธ์เรื่องนี้ไว้สักข้อ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เวลาย่อมกินสรรพสัตว์พร้อมทั้งตัวมันเอง – กาลो ฆสฺสตี ภูตานิ สพฺพพานเว สหฺตตนา” ถ้าใครเคยบวช เรียน นักรธรรมตรีมาแล้ว จะรู้นะ เวลาก็กินสรรพสัตว์ พร้อมทั้งตัวเอง เวลามันกัดหัวใจของสรรพสัตว์ธรรมดาสามัญผู้ยังมีกิเลสอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ ต้องการ ๆ ๆ อยู่ เมื่อมีความต้องการก็เกิดสิ่งที่เรียกว่า เวลา เวลาก็กัดหัวใจคนนั้นตลอดเวลาเหมือนกัน

แล้วก็มีพระพุทธานิพนธ์กล่าวไว้ว่า “ผู้ใดกำจัดตัณหาเสียได้ ผู้นั้นกินเวลา” นี่ มันกลับกันอย่างนี้ ผู้ใดไม่มีตัณหา คือฆ่าตัณหาเสียได้ ผู้นั้นกินเวลา ผู้ใดมีตัณหา มีความอยากมีความต้องการ เวลาก็กัดกินผู้นั้น แต่ผู้ใดไม่มีตัณหา หมดตัณหา เลิกตัณหาเสียได้ ผู้นั้นจะกลายเป็นผู้กินเวลาอย่างตรงกันข้าม จริงหรือไม่จริง ในเวลาที่ไม่มีความต้องการ จะสงบก็มากน้อย สูงสุดก็มากน้อย แท้จริงก็มากน้อย

ถ้ากบหรือแะ ไปเข้าฌานเสีย มันไม่มีเวลากัดกินมันเลย แต่พอมันตื่นออกมาเที่ยววิ่งเต้นอยู่ มันก็ เวลาก็กัดกิน ต้องหิว ต้องกระหาย ต้องต่อสู้ ต้องกระโดดโลดเต้นไปหาอาหารกินตามเรื่องของมัน

เวลา สิ่งที่เราเรียกว่าเวลา เวลานั้นมีอยู่จริง ร้ายกาจอย่างยิ่ง ดูร้ายอย่างยิ่ง จนกิน กัดกินเจ้าของเวลาเลย ที่เอามาพูดนี้ก็ขอให้รู้จักว่าระยะที่เวลาไม่มี เวลาไม่กัดกินนะ สงบสักเท่าไร เรามีไหม มนุษย์นี้มีไหม ไม่พูดถึงแะ ไม่พูดถึงกบหรือก พุดถึงคนธรรมดาที่ระยะกาลที่เวลาไม่กัดกินหัวใจนี้ก็มีมากน้อย ถ้ามันมีความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งไปเสียหมด ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน ทั้งหลับทั้งตื่น

❀ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❀

ก็หมายความว่าเวลากัดกินตลอดไป ไม่มีความสงบสุขอย่างแท้จริงเลย ถ้าหากว่ามันมีนะ ถ้าไม่มีกิเลสมารบกวนจิตใจ จิตใจไม่ต้องการอะไรสงบนิ่งหยุดอยู่ได้ ถ้ามีนะ ก็เรียกว่าเวลานั้นแหละ สงบ เย็น สูงสุด สงบเย็นสูงสุด เราก็มีได้นี้ความสงบเย็น ความสุขสงบเย็นแท้จริงสูงสุด เราก็มีได้ ถ้ามันมีระยะเวลาที่ตัณหาไม่เกิดขึ้น บังคับจิตใจอย่างนั้นอย่างนี้ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ไม่มีเลย

เอ้า..ที่นี้ว่าหลายๆ คน คนที่เคร่งครัดตัวหนังสือก็ว่า เอ๊ะ.. ถ้าอย่างนั้นก็มีได้แต่พระอรหันต์สิ พระอรหันต์เท่านั้นที่จะไม่มีตัณหา ข้อนี้อธิบายให้ทราบอยู่ที่เรียนมานั้น เรียนมาผิดๆ มันเรียนมาว่ากิเลสเกิดตลอดเวลา บางสำนักบางแห่งครูบาอาจารย์บางสำนักนะ อย่าไปออกชื่อเขาเลยนะไม่ตีนะ เขาก็สอนว่ากิเลสเกิดอยู่ตลอดเวลา แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสว่ากิเลสเกิดตลอดเวลา กิเลสเกิดก็ต่อเมื่อมีเหตุ มีปัจจัยให้เกิดมันจึงจะเกิด หมดเหตุหมดปัจจัยมันก็ดับไป ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัยมันก็ยังไม่เกิด ฉะนั้นเวลาที่กิเลสตัณหาไม่เกิดมันพอจะมีอยู่ แต่คนเขาไม่สนใจ จะโทษใคร คุณลองสนใจดูบ้างสิ

เมื่อไรก็ไม่รู้ เอ๊ะ..ทำไมมันสบายจริง ไม่ต้องการอะไร ไม่รักอะไร ไม่เกลียดอะไร ไม่กลัวอะไร ไม่หวังอะไร ไม่วิตกกังวลอะไร.. มีมาสักแฉับหนึ่งก็ยังไม่สนใจ ไม่อยากเอา ปล่อยทิ้งไปเสีย นี่ก็เรียกว่าคนมันหยาบ หรืออันธพาลมาก ไม่ต้อนรับพระนิพพาน คือความว่างจากกิเลสที่มาเยี่ยมเองบางเวลา อย่างนี้เราเรียกว่า **คตังควิมุตติ** หรือว่า **ความสุขแบบคตังคะ** บังเอิญ เป็นเอง เพราะว่าไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยมาปรุงให้กิเลสเกิด ว่างการเกิดแห่งกิเลสชั่วคราว มันก็มีได้

❁ ความสุขที่ท่านยังไม่รู้จัก ❁

ฉะนั้นขอให้สนใจ ขอให้สนใจมากๆ สนใจคอยเฝ้าระวังว่า บางเวลา เอ..ทำไมมันจึงสบายบอกไม่ถูกว่า ขอให้สนใจ ไม่ได้พูดเล่นนะเรื่องนี้ บางเวลาจะไม่รู้สึกล้ว ไม่รู้สึกล้วตาย ไม่รู้สึกล้วยากกล้วจน ไม่กลัวโรคภัยไข้เจ็บ ไม่กลัวอุบัติเหตุอันตราย ไม่กลัวโชคร้ายเคราะห์กรรม ไม่กลัวหมดเลย และก็ไม่ต้องทำอะไร จิตเป็น อย่างนี้ก็มี แต่คนมันไม่ต้อนรับ คนมันไม่หล่อเลี้ยงรักษา มันก็แหวก หายไปสิ ขอให้สนใจว่าจิตที่เป็นอย่างนี้ มีได้ตามธรรมชาติ อยู่ใน พวก ตถังควิมุตติ เป็นตถังคปทาน ซึ่งแปลว่าบังเอิญ บังเอิญ ที่เป็นโดยบังเอิญอย่างนี้ก็ยังไม่รู้จัก ก็ยังไม่รู้จัก เวลาที่ไม่อยากอะไร ไม่ต้องการอะไร จนนาฬิกาไม่เดิน ฟังถูกมัย

ถ้าฟังไม่ถูก ก็ย้อนไปหาเรื่อง**กบจำศีล** เรื่อง**แะจำศีล**อีกทีหนึ่ง เวลานั้นนาฬิกามันเดินใหม่ สำหรับกบสำหรับแะเวลานั้นนาฬิกาเดิน ใหม่ ต้องอย่างนั้น หยุดความรู้สึกใดๆ หมดสิ้น ไม่มีโลภะ ราคะ โทสะ โมหะ อย่างนี้เราขอตั้งนามบัญญัติชื่อว่า **หยุดความอยากเสียจน นาฬิกาไม่เดิน** หมายความว่า**ไม่มีเวลา ไม่มีเวลา นาฬิกาเดินก็เดิน ไปแต่ไม่มีเวลา ไม่มีเวลา เพราะไม่มีกิเลสตัณหาสำหรับต้องการ** และ จุดที่มันจะถึง ไม่มี มันไม่ได้หวังอะไร เวลานั้น**ไม่มีความรู้สึกว่าอะไร เป็นตัวกู อะไรเป็นของกู ไม่มีมาวีแหว ไม่มีมาวีแหวกระทั่งตัวกูมัน ไม่มีแล้ว** อะไรมันจะรู้สึก มันเลยไม่มีความรู้สึกใดๆ เรียกว่า **ว่างอย่าง บังเอิญ ว่างอย่างบังเอิญนั้นมันมีอยู่จริง** ธรรมชาติก็ให้มาบ่อยๆ แต่ คนมันไม่รู้จัก ไม่ต้อนรับ ไม่สนใจ นี่ก็เรียกว่า **ความสุขสูงสุดแท้** **จริงบางอย่างที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก** เอามาพูดให้ฟังเสียในแง่

สุขแท้ - สุขเทียม

● ความสุขที่แท้จริง

เป็นสิ่งที่ต้องได้มาเปล่า ๆ โดยไม่ต้องเสียสตางค์
เหมือนดังที่ใคร่สว่า

ถอนความรู้สึกว่าตัวตนเสียได้แล้ว

ก็ได้นิพพานมาเปล่า ๆ ไม่ต้องเสียมูลค่าอะไร

● ส่วนความสุขเทียม

หรือความเพลิดเพลินที่หลอกลวงนั้น

ใช้เงินซื้อมาเท่าไรก็ไม่รู้จักพอ

จนตัวตาย ก็ไม่พบกับความสุขที่แท้จริง !

พุทธศาสนิกๆ

❀ ความสุขที่กำบังไม่รู้จัก ❀

ที่ว่าต่ำที่สุด เป็นตังคะโดยบังเอิญ ปุณฺชนคนธรรมดาาก็มีได้โดยไม่ต้องเป็นพระอรหันต์ ไม่ต้องเป็นพระอรหันต์หรือเวลาที่ไม่เกิดกิเลส มันก็มีเหมือนกัน เพราะมันไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยมาปรุงแต่ง อนุสัยมันก็ไม่ออกมาเป็นกิเลสหรือเป็นนิวรณ์ใดๆ และก็สุขสงบเย็นถึงที่สุดได้เหมือนกันแม้เป็นชนิดชั่วคราว แม้เป็นชนิดไม่ได้เจตนา มันบังเอิญของมันตามธรรมชาติ นี่ขอให้รู้ไว้พวกหนึ่งก่อน พวกหนึ่งก่อน

จิตชนิดนั้นมีความสุขเป็นที่น่าปรารถนาแต่มันก็ได้ตามที่ต้องการ มีนักเลงติดคนหนึ่ง เขาสูบกัญชา สูบกัญชา จะให้จิตเป็นอย่างนั้นด้วยการสูบกัญชา มันก็ได้หลอกๆ ไปอย่างนั้น ทำให้ลืมอะไรไปได้บ้าง กัญชา แต่ไม่ถึงที่สุดขนาดพันกิเลส หยุดกิเลสตัณหา พวกฮิบปีพวกติดยาหลอนประสาท กินเข้าไปแล้วก็สบาย สบาย ยาหลอนประสาทของพวกฮิบปี มันก็ต้องการอย่างนี้ ต้องการจะให้จิตหยุดสงบเยือกเย็นจนถึงที่สุดอย่างนั้น แต่มันทำอะไรไม่ได้ มันไปกินยาหลอนประสาท ก็แสดงว่ายังมีคนต้องการอยู่นะ ต้องการความสงบว่าง ไม่มีอะไรบกรวนเลย มีคนต้องการ แต่แล้วมันก็ได้ กัญชา มันก็ช่วยไม่ได้ก็มาน้อย ยาหลอนประสาทมันก็ช่วยไม่ได้ก็มาน้อย ถ้าติดก็บ้าเลย..บ้าเลย หนักเข้าไปอีก

แต่ขอให้รู้ไว้ด้วยเถิดว่าแม้ในระดับปุณฺชนคนธรรมดาก็ยังสามารถที่มีความสุขสูงสุดคือ จิตใจหยุดจากความปรุงแต่งทางโลกะ โทสะ โมหะ เราไปหาอะไรมาแวดล้อมมันเสียให้มันเป็นไปในทางอื่น เช่นว่าไปพักผ่อนหย่อนใจ ไปตากอากาศบนภูเขา กลางทะเล ริมทะเล อะไรที่ไหนก็ตาม ที่ไปแล้วมันลืม ลืมไ้อ้เรื่องยุ่งๆ ที่บ้านเรือนแล้วก็

❀ ความสุขที่กำนยังไม่รู้จัก ❀

มีจิตว่าง ว่างไปอย่างทะเลอย่างอากาศ อย่างนั้นก็ได้พักหนึ่ง มันก็
ยังดี มันใกล้ๆ ใกล้ๆ ไม่ใช่แท้จริง ไม่ถึงที่สุดแต่มันก็ใกล้ๆ พอจะทำ
ให้รู้จักได้ว่า ถ้าจิตมันว่างไม่ถูกอะไรรบกวน แล้วมันสบายอย่างไร
เพราะฉะนั้นการไปเที่ยวตากอากาศพักผ่อน ยอดภูเขาทะเลที่ไหนก็
มีผู้กระทำการอยู่

แต่เดี๋ยวนี้โลกมันเปลี่ยนเสียแล้ว เปลี่ยนเสียแล้ว มันไม่เหมือน
แต่โบราณ ถ้าไปที่นั่นมันก็จะว่างอย่างนั้นจริงเหมือนกัน แต่เดี๋ยวนี้
โลกมันเปลี่ยนเสียแล้ว มันเป็นโลกของคนมีกิเลส มันเอากามารมณ์
ไปคอยขายตามภูเขาบ้าง ตามริมทะเล เต็มไปหมด หาที่ว่างอย่าง
ตามธรรมชาติไม่ได้ มันเป็นเสียอย่างนั้น นี่มนุษย์มันโง่งง หรือว่า
ฉลาดขึ้น ขอให้ดูเอาเอง มันจะทำให้โลกนี้ไม่มีที่ว่างจากกิเลสเสียเลย
ลำบากหน่อย

แต่เอาเถอะ ถึงอย่างไรก็ดี ดูลิง ดูแมว แมวบางเวลามันนั่ง
สงบ เงียบ เหมือนกับหลับแต่มันไม่ได้หลับ ลิงมันโง่งงหลับ นั่งอยู่ บาง
เวลาลิงมันโง่งงหลับอยู่ มันได้รับการพักผ่อนแบบนี้ วิธีนี้

นี่เรียกว่า เราอาจจะจัด หาเอาตามมีตามเกิด ที่ๆ ไปพัก
ผ่อนแล้วก็เกิดความว่าง เกิดความสงบเย็นตามธรรมชาติ แต่อย่าไป
ใช้ยาหลอนประสาทหรือกัญชาช่วยนะ มันไม่ถูกนะ มันไม่ใช่เรื่อง
เดียวกันนะ อย่าไปเอามันเลย

ไปศึกษาเรื่อง“อนัตตา” เรื่อง“สัพพัญญูตา” ที่ตรงไหนให้แรงๆ
ศึกษาให้แรงๆ ก็มีผลเหมือนกัน กิเลสจะไม่รบกวนพักหนึ่ง ตอนนั้น
จะได้รับความว่าง แม้เป็นการศึกษา ไม่ใช่บรรลุมรรคผลหรอก

❀ ความสุขที่ทานยังไม่รู้จัก ❀

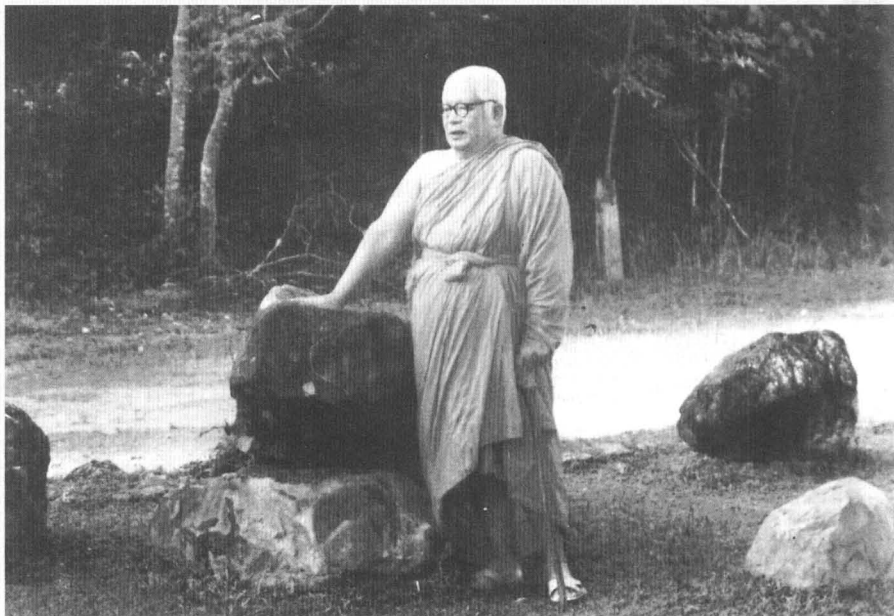
การศึกษาจากตัวหนังสือจากอะไรก็ได้ ศึกษาให้แรงในเรื่องของ“อนัตตา” ในเรื่อง“สุญญตา” “อตัมมยตา” ก็ยังพอให้จิตนี้ว่างเย็น สงบ บริสุทธิ์สะอาดได้สักงีบหนึ่ง พอจะรู้จักได้นี้ก็ยิ่งดี แต่ที่ว่าคนบริโภคกาม จะเอากามมาใช้เป็นเครื่องกลบเกลื่อนนี้ มันก็ได้เพียงความกลบเกลื่อน แล้วเป็นเรื่องของคนที่มีกิเลส เอามาใช้ไม่ได้หรอก

แต่ถึงอย่างไรก็ดี ข้อความในพระคัมภีร์มีปรากฏชัดเจนในพรหมชาลสูตร ที่ชนิกาย ว่า ยุคหนึ่งสมัยหนึ่งก็มีคนพวกหนึ่งเอากามารมณ์เป็นนิพพาน มีคนเคยถือเอากามารมณ์ พอใจสูงสุดเป็นนิพพานก็มี ต่อมา..ไม่เอาๆ เอาฌานเอาสมาธิสมาบัติเป็นนิพพานก็มี ต่อมา..ไม่เอาๆ พระพุทธเจ้าเกิดขึ้น เอาความสันนิเสศโดยประการทั้งปวงเป็นนิพพาน นี่เรื่องมันจึงจบ

แต่แม้ว่ากามารมณ์จะให้ความพอใจอย่างไรก็จะจัดเป็นความเป็นสุขสูงสุดในความหมายนี้ไม่ได้ ๑ ๑ มันเป็นเรื่องกลบเกลื่อนเป็นเรื่องหลอกลวงเป็นเรื่องไม่สะอาด เป็นเรื่องสกปรก..ใช้ไม่ได้

สรุปความกันเสียทีหนึ่งก่อนว่า ในขั้นต้นที่สุด มันเป็นเรื่องของสัตว์ธรรมดาสามัญ ยังเป็นปุถุชน ปุถุชนสามัญนี้ก็ยังมีโอกาสที่จะได้ชิมรสของความสุขสงบสูงสุดแท้จริงได้ สักงีบหนึ่งก็ได้ เหมือนกับคนที่ไม่มีสตางค์ไปซื้อของแพง แพงที่สุด มาจับดูสักงีบหนึ่งก็ได้ ก็พอรู้ว่ามันเป็นอย่างไร

นี่คนธรรมดาสามัญ เป็นปุถุชนอยู่บ้านอยู่เรือนแท้ๆ ถ้าจัดให้ดีปรับปรุงให้ดี ก็จะมีพบบางเวลา สักแวบหนึ่งสองแวบ งีบหนึ่งสองงีบอยู่ด้วยความสงบเย็น นี่เป็นสุขสูงสุดแท้จริง อย่างนี้ก็ได้อ

สุขแท้ - สุขลวง

- ความสุขที่แท้จริง

เกิดจากการทำงานด้วยความพอใจ

จนเกิดความสุขเมื่อกำลังทำงาน

จึงไม่ต้องการความสุขชนิดไหนอีก

เงินที่เป็นผลของงานจึงยังเหลืออยู่

- ส่วนความสุขที่หลอกลวงนั้น

คนทำความพอใจให้แก่กิเลส

ซึ่งไม่รู้จักอัมรู้จักพอ เงินจึงไม่มีเหลือ

พุทธศาสนิกชน

❀ ความสุขที่กำนยังไม่รู้จัก ❀

ฉะนั้น อย่าละโอกาสเสีย ให้ว้พระสวตมนต์เสร็จแล้วคอย
ระวังสำรวม กำหนดให้ดีว่า จิตสงบๆ ๆ ทำให้สงบ ทำให้ว่างๆ ๆ
ทำให้หยุดการปรุงแต่ง จนกระทั่งว่ามันพล้ค..บังเอิญ เกิดไม่ต้องการ
อะไร ไม่หวังอะไร ไม่กลัวอะไรขึ้นมา ก็มีความสุขสงบเย็นทำนองนี้ได้

นี่ขอจัดไว้เป็นครั้งแรก ข้อแรก ระดับแรกของความสุขแท้จริง
บางอย่างที่ท่านยังไม่รู้จัก นั่นชั้นคนธรรมดา ชั้นกามาวจรของคน
ธรรมดา ก็มีให้ชิม แต่คนมันไม่อยากจะชิม เพราะมันขลุกกันอยู่แต่
กับเรื่องบ้ำรุง ส่งเสริม ปรุงแต่งเป็นสังขาร เรื่องสวย เรื่องงาม เรื่อง
เอร็ดอร่อย สนุกสนานไปได้ทั้งนั้น

แต่ถ้าอายุมากเข้าละ ถ้าเป็นคนแก่อายุมากเข้าละ มันทำอย่าง
นั้นไปไม่ไหว มันก็ให้โอกาสบางครั้งบางคราวแก่จิตใจน้อมไปเพื่อความ
สงบและก็พอใจ ขอกำหนดลักษณะอาการของมันว่า เอ..ทำไมมัน
สบายใจ สบายใจบอกไม่ถูก มันสบายใจอย่างบอกไม่ถูก ทั้งว่าง ทั้ง
เบา ทั้งสดชื่น ทั้งแจ่มใส ทั้งไม่รัก ไม่โกรธ ไม่เกลียด ไม่กลัว ไม่
วิตกกังวล อาลัยอาวรณ์ ไม่เป็นห่วง ไม่อะไรหมด มันมีอยู่จริง คอย
ระวังสังเกตเถอะ มันพอมีมาให้ชิมบ้างเป็นสักแวบหนึ่ง สองแวบ ชั่ว
ครู่ชั่วยาม มันมีได้

เพราะฉะนั้นให้เวลาบ้าง เตรียมพร้อมไว้บ้างเพื่อให้มันมา
ปรากฏแก่จิตใจ ถ้าไม่เตรียมพร้อมเสียเลย สรวลเสเฮฮาสนุกสนาน
ไปตลอดเวลา มันก็ไม่มีวันพบกัน จะอยู่ที่บ้านก็ดี อยู่ที่วัดก็ดี อยู่ที่
นาก็ดี อยู่ที่ป่าก็ดี อยู่ที่ทะเลก็ดี คอยเตรียมความพร้อมแห่งจิตที่จะ
สัมผัสกับความว่าง ในลักษณะของพระนิพพานกันบ้างตามสมควร

❀ ความสุขที่ท้านยังไม่รู้จัก ❀

ไม่ใช่เด็ดขาด ไม่ใช่สูงสุด ไม่ใช่เป็นสมุจเฉท แต่มันเป็นตถังคะ มัน
พลัด มันบังเอิญ ไม่ได้ตั้งใจจะทำมันก็ได้ ขอฝากไว้ว่าบางเวลา รู้สึก
ว่า เอ..ทำไมสบายจริงบอกไม่ถูก ถ้าเกิดความรู้สึกว่า เอ..ทำไมสบาย
ใจบอกไม่ถูก อันนี้ ๆ ไม่ใช่อันอื่น

เอาละ นี่เป็นข้อหนึ่งแล้วนะ หมวดหนึ่งแล้วนะ ความสุขสงบ
สุขสูงสุดแท้จริงบางอย่างที่เราไม่รู้จัก ในระดับต่ำสุด

ที่นี้ สูงขึ้นไปอีก มันก็เลื่อนระดับสูงขึ้นไป โดยที่เรากระทำ
ตั้งใจกระทำ พยายามกระทำ ก็มาถึงพวก **วิกขัมภนวิมุตติ** เมื่อตะก็
ตถังควิมุตติ ว่างหรือหลุดพ้นโดยบังเอิญ ที่นี้มันว่างหรือหลุดพ้นโดย
เราจัด เราทำ เราเตรียม เราทำเต็มที่ ให้มันเกิดความว่าง เช่น ทำ
สมาธินี้ พยายามทำสมาธิ มันก็ได้รับผลตามมากตามน้อย บางทีก็
ได้รับผลสูงแต่ว่าแวบเดียว แวบเดียว การทำสมาธิได้รับความสุขสงบ
เย็นอย่างเดียวกับพระนิพพาน รสของพระนิพพานอย่างเดียวกัน แต่
ไม่ใช่เด็ดขาด ชั่วเวลา เป็นชั่วเวลา ได้โดยการทำสมาธิ

ด้วยเหตุนี้คนยุคโบราณ ก่อนพุทธกาลนั้น เขาเอาสมาธิหรือ
ฌานสมาบัตินี้เป็นนิพพาน นิพพานกันเท่านั้น เพียงเท่านั้นกันมาก่อน
แล้ว เดียวนี้เราก็ยอมรับว่า นิพพานตัวอย่าง นิพพานน้อยๆ ตัวอย่าง
ที่เราบังคับให้มันเกิดขึ้น โดยการทำสมาธิระดับใดระดับหนึ่ง แต่ถ้า
เอาตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นรูปฌาน ๔ แล้วละก็ มีกล่าวไว้ชัด
เลยว่า **รูปฌานที่ ๓** นั้น **ตติยฌาน** ที่สวดอยู่นี้จะเป็นความสุข

“อริยา อาจิกุขุติ สุขิ-พระอริยเจ้ากล่าวว่า เป็นสุข เป็นสุข”

❁ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❁

ถ้าในบรรดารูปฌานทั้ง ๔ อย่าง ฌานที่ ๓ นี้ทำจะได้รับรสอย่างเดียว สูงสุด อย่างเดียวกับพระนิพพาน แม้ว่าชั่วคราว ฌานรูปฌานนะ คือ ฌานที่มีรูปธรรมเป็นอารมณ์ พยายามกระทำอย่างตติยฌาน สร้างปฐมฌาน ละวิตกวิจารณ์เสีย แล้วก็ทุติยฌาน ต่อมาก็ละปีติเสีย เหลือแต่สุขกับเอกัคคตา เมื่อเหลือแต่สุขกับเอกัคคตาในตติยฌานของรูปฌานแล้ว นั่นคือที่ว่า ความสุขสงบเย็นสูงสุดอย่างแท้จริง รสๆ เดียวกันกับพระนิพพานก็ได้เกิดขึ้น

ต่อไปอีก ถ้าเป็นชั้นอรูปรูป ฌาน ๔ ก็ ฌานที่ ๓ อีกเหมือนกัน ไม่รู้เป็นอย่างไรไปตกที่เลข ๓ อากิญจัญญายตนะ อรูปฌานที่ ๓ นั้นแหละที่มีลักษณะเหมือนพระนิพพานที่สุด พวกอื่นเอาเป็นนิพพานมาแล้ว พระพุทธเจ้าได้ตรัสบางที่บางสิ่งบางอย่าง อากิญจัญญายตนะ เป็นลักษณะของนิพพานในศาสนานี้ก็มีเหมือนกัน อากิญจัญญายตนะ การกำหนดอารมณ์ว่าไม่มีอะไร ไม่มีอะไรๆๆๆ เมื่อทำสำเร็จแล้ว ก็มีรสแห่งความว่างอย่างเดียวกับพระนิพพาน แต่มันเป็นสังขตะ มันกลับมาอีก มันกลับเป็นมาอีก แต่ว่าสงบระงับในระดับของพระนิพพานได้ ก็ต้องจัดว่าเป็นนิพพานตัวอย่าง นิพพานขิมลอง นิพพานชั่วขณะ อีกเหมือนกัน อรูปฌานชั้นที่ ๓ คือ อากิญจัญญายตนะ

มีนักบวชในศาสนาอื่นมาขอให้พระพุทธเจ้าแสดงนิพพานที่แท้จริง สูงขึ้นไปทั้งที่เขาทำอะไรๆ อยู่แล้ว ใน “โสฬสปัญหา” มีอยู่ข้อหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง อากิญจัญญายตนะ แก่พวกที่มาขอในนามของสิ่งที่เรียกว่า นิพพานในพระพุทธศาสนา อรูปฌานที่ ๓ ชื่อว่า อากิญจัญญายตนะ มีลักษณะ มีรสชาติ มีอาการอย่างเดียวกับนิพพาน

สุขเย็น - สุขใหม่

● ความเอื่อย ความสุข

ใคร ๆ ทุก คน, ชอบเจ้า เฝ้าวิงหา
“แกก็สุข, ฉันก็สุข, ทุกเวลา”
แต่ดูหน้า ตาแห้ง ยังแคลงใจ.

● ถ้าเราเผา ตัวตณหา ก็น่าจะสุข
ถ้ามันเผา เราก็คือ“สุข” หรือเกรียมได้
เขาว่าสุข สุขเนื้อ! อย่าเห่อไป
มันสุขเย็น หรือสุขใหม่ ให้แน่เออย.

พุทธศาสนิกค

❀ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❀

ถ้าได้ถ้าถึงขั้นมาก็เรียกว่านี่นิพพาน ความสุขสูงสุดในบางครั้งบางคราว แต่ไม่ใช่คนธรรมดาสามัญบ้านเรือนนะ ต้องคนที่ทำจริงในลักษณะฤาษี มุนีแล้ว แต่ยังไม่ใช่พระอรหันต์นะ ยังไม่ใช่พระอรหันต์

ที่นี่จะลดลงไปอีกหน่อยในขั้นที่มนุษย์ต้องทำนี้ มีอยู่ระดับหนึ่ง อาตมาจะเรียกว่า “โบราณสถาน” สถานของคนโบราณ แบบโบราณ คือ ดาบส ฤาษี มุนีอะไรก็ตามเถอะ เขาเจริญ “พรหมวิหาร” เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ถ้าไปเปิดดูพระคัมภีร์ จะพบว่า โอ้..พรหมวิหารสี่นี้ รู้จักมานานก่อนพุทธกาล ก่อนพุทธกาลนานไกล ก็รู้จักกันมากก็ប់ก็กลับแล้วไม่รู้ ก่อนพระพุทธเจ้าเสียอีก “เจริญพรหมวิหารสี่ พอตายก็มีพรหมโลกเป็นที่ไปในเบื้องหน้า” คำพูดมีเพียงเท่านั้น...เจริญพรหมวิหารสี่ พอสิ้นชีวิต ดับขันธุ์ ก็มีพรหมโลกเป็นที่ไปในเบื้องหน้า... นี่เก่าแก่มาก เก่าแก่เหลือประมาณ เก่าแก่ก่อนพุทธกาลอีก

แม้โบราณสถานอย่างนี้ ลองเอามาทำดู เคี้ยวนี้ลองมาทำดูสิ เจริญเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ให้จริงจังขึ้นมา จริงจังขึ้นมา แล้วก็พบว่า แวบหนึ่งว่าง สะอาด บริสุทธิ์ สงบเย็นเป็นนิพพาน ตัวอย่างน้อยๆ นิพพานชิมลอง นิพพานชั่วคราว ตามแบบสังขตะหรือสังขารได้เหมือนกัน

พรหมวิหาร ๔ ยังใช้ได้อยู่ อบรมลูกเล็กๆ เล็กๆ ให้มันรู้จัก กระทำเมตตา-แผ่เมตตา มิตรภาพออกไป กรุณา-ตั้งใจช่วยจริงๆ มุทิตา-ยินดีเมื่อเขามีความสุข หรือยินดีด้วยตามอัธยาศัยของเขา อย่าไปโอ้อวดริษยาเขา แล้วก็อุเบกขา-พร้อมๆ อยู่หนึ่งๆ แต่ว่าพร้อมที่จะ

❁ ความสุขที่ท้านยังไม่รู้จัก ❁

ช่วยอยู่ด้วยอุเบกขา นี่เป็นพรหมวิหาร ๔ ทำไปก็จะเกิดความสงบ เย็น ๆ ไปตามหนทางของพระนิพพานได้เหมือนกัน แต่ไม่ถึงที่สุด ไม่เต็มขนาด อาตมาจึงขอใช้คำว่า **นิพพานตัวอย่าง นิพพานน้อยๆ นิพพานชั่วขณะ** พอให้เราเปรียบเทียบรู้ได้ว่านิพพานแท้จริงสมบูรณ์ นั้นมันจะเป็นอย่างไร เหมือนกับเราชิมของอะไรดูเล็กๆ น้อยๆ ก่อน ตัวอย่างสินค้าแล้วก็รู้ว่าของจริงของแท้ เป็นอย่างไร ชิมแกงชิมกับ นี้ก็เหมือนกันเพื่อจะรู้ว่าทั้งหมดนั้นมันเป็นอย่างไร ขอให้ได้ชิมดีกว่า ไม่ได้ชิม

แม้สมาธิภาวนาในลักษณะที่ได้ชิมดูสักชนิดหนึ่งก่อนก็ยังดีกว่า ไม่มีเสียเลย เพราะจะได้ชิมสิ่งที่ไม่เคยรู้รสมาก่อน นี้เรียกว่า **มีจิตสงบ เย็น สูงสุดด้วยอำนาจแห่งการกระทำของตนเอง** ไม่ได้เป็นไปโดยพลัด โดยบังเอิญตามธรรมชาติ นี่เป็น**ประเภทที่สอง** แม้จะตั้งใจพยายาม จะทำ จะทำจนฝันไปก็ยังดี พอได้รู้สึกความสุขชนิดนี้ ถ้าตั้งมั่นไว้ในใจตลอดเวลาแล้ว ก็จะมีการประจวบเหมาะปรากฏออกมาเอง เป็นความเย็นอกเย็นใจ นี่ก็เป็นปฏิภิกิริยาออกมาจากการพยายามอย่างแรงกล้า นี่กลุ่มที่สอง หรือชุดที่สองของความสุขสงบเย็นอันสูงสุดในลักษณะของพระนิพพาน สำเร็จด้วยการฝึก**สมาธิ สติ สัมปชัญญะ ปัญญา พรหมวิหาร** ถ้าอาศัย **อิทธิบาท** เป็นสะพาน หรือเป็นสื่อ นำ แล้วก็มีหวังสำเร็จมาก สื่อที่จะนำจิต

สมมุติว่าจะแผ่เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ให้ชานออกไป ก็ใช้**อิทธิบาททั้งสี่** เป็นเครื่องพาเครื่องนำ เหมือนกับคลื่นวิทยุที่ส่งมานี้ มีคลื่นสำหรับพา อันหนึ่งมีคลื่นเสียง อีกอันหนึ่งซึ่งถูกพามา คลื่น

❀ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❀

พามานั่นแหละ ใช้**อิทธิบาทสี่** แล้วคลื่นเสียงคือ **เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา** มันจะมาแรง มันจะมาแรง มันจะมาไกล มันจะมากล้ำ ผีก็ **อิทธิบาททั้งสี่** ไว้เป็นเครื่องนำเครื่องจูงไปในทางที่ต้องการจะไป

ที่นี้ พูดถึง**หมวดที่สาม** หมวดที่สามเป็นเรื่องของ**สมุจเฉท วิมุตติ** คือ พ้นจากความทุกข์โดยเด็ดขาด **หมวดที่หนึ่ง** ตถังควิมุตติ โดยบังเอิญ **หมวดที่สอง** **วิกขัมภณวิมุตติ** โดยจัดบังคับให้มันเป็น **หมวดที่สาม** **สมุจเฉทวิมุตติ** นี่เพราะมันสิ้นกิเลสเอง โดยสิ้นเชิง มันจึงไม่ต้องมีบังคับ ไม่มีอะไรบังเอิญ มันสงบเย็น มันสงบเย็น แต่ไม่ต้องตายนะ ถ้าว่าแยءหรือกบมันจะอยู่ในรูจำศีลอย่างนั้นมันก็ต้องตายซี ที่นี้ไม่ต้องตาย เป็นๆ อยู่นี้ก็มี ความสงบระงับขนาดนั้น และก็ไม่ต้องตาย

สมุจเฉทวิมุตติ มันเกิดจากหมดอนุสัย หมดกิเลส หมดอนุสัย ตามที่กล่าวไว้**สิบประการ**อย่างนั้น หมดไปสามเป็น**พระโสดาบัน** หมดราคะโทสะโมหะบ้างเป็น**สกิทาคามี** หมดห้าอย่างข้างต้นเป็น**อนาคามี** หมดทั้งสิบเรียกว่า**อรหันต์** อย่างนี้มันเป็นหมดจริง หมดเหตุที่เป็นเหตุให้ไม่สงบ

เดี๋ยวนี้เรายังไม่เป็นพระอรหันต์นี้ ยังไม่บรรลุมรรค **ผลนิพพาน** นี้ จะทำอย่างไร เราก็ทำตามแบบพระอรหันต์สิ เวลารักษาอุโบสถทำไมจึงพูดว่า **ข้าพเจ้าทำตามอย่างพระอรหันต์** เพียงรักษา

* หมายถึง **สังโยชน์ ๑๐** - กิเลสอันผูกใจสัตว์, ธรรมที่มัดสัตว์ไว้กับทุกข์
๑.สักกายทิฏฐิ ๒.วิจิกิจฉา ๓.สีลัพพตปรามาส ๔.กามราคะ ๕.ปฏิฆะ ๖.รูปราคะ ๗.อรูปราคะ ๘.มานะ ๙.อุทธัจจะ ๑๐.อวิชชา

สุขอันประเสริฐ

● อย่ามุ่งหมายความสุขอันประเสริฐอะไร ๆ ให้มากไปกว่าความปกติของจิตที่ไม่ยินดียินร้าย ไม่ขึ้นไม่ลงไปตามอารมณ์ที่กระทบ เพราะไม่มีสุขอะไรประเสริฐยิ่งไปกว่า ความปกติของจิตนั้น

พุทธทาสภิกขุ

❀ ความสุขที่กำนยังไม่รู้จัก ❀

อุโบสถเท่านั้นนะทำตามอย่างพระอรหันต์ เตียวนี้ทำตามอย่างพระอรหันต์เลื่อนสูงขึ้นไปอีกหน่อยไม่ได้หรือ พิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาอย่างนี้อยู่เรื่อย ๆ ไปเรื่อย ๆ ไป ทำตามรอยพระอรหันต์

เรื่อง ๙ ตา นั้นนะ ถ้าเข้าใจได้อย่างยิ่งก็ดี แต่เรื่อง ๙ ตา นี้ เป็นเรื่องที่เอาตมาจัดใหม่ให้กลุ่มหนึ่ง เขาก็ไม่ได้จัดไว้ในพระบาลีอย่างนั้น แต่เก็บเอาในพระบาลีทั้งหมดมาจัดลำดับใหม่ให้มันน้อยเข้า เหลือแต่ ๙ ตา

ข้อหนึ่ง อนิจจตา เห็นชัดความไม่เที่ยง ความไม่เที่ยงของสังขารทั้งปวง เห็นไม่เที่ยง ไม่เที่ยง ก็เลสเกิดไม่ได้

แล้วเห็น ทุกขตา ความน่าเกลียดหน้าซังเพราะมันทรมาณ เพราะมันทรมาณ นี้เรียกว่าน่าเกลียดเพราะมันทรมาณอย่างน่าเกลียด จนเห็นอย่างนี้ก็เลสเกิดไม่ได้ มันเต็มไปด้วยความสังเวช ๆ ๆ

เห็น อนัตตตา โอ้ มันไม่ใช่ของจริง ไม่ได้มีตัวจริง มันเป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะความเข้าใจผิดเป็นอัตตา ๆ ๆ แท้จริงมันไม่ใช่อัตตา ไม่ใช่อัตตา ๆ เห็นอย่างนี้อยู่ก็ไม่หลง ไม่เกิดความหลง ไม่เปิดโอกาสให้เกิดกิเลส

ที่นี้เห็นที่จะเพิ่มเติมขึ้นมาว่า ธรรมัญจิตตตา มันเป็นอย่างนี้อยู่ตามธรรมชาติธรรมดา คือมันเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อยู่ตามธรรมชาติตามธรรมดา นี้เรียกว่าเห็นธรรมัญจิตตตา ถ้าเห็นอยู่อย่างนี้มันก็ไม่โง่หลงในอะไร

อันถัดไปก็ ธรรมนियมตา มีกฎของธรรมชาติบังคับอยู่อย่างนี้เป็นอย่างอื่นไม่ได้ นี่ก็ไม่ฝืนธรรมชาติ มันก็ไม่เกิดกิเลส

❀ ความสุขที่กำบังไม่รู้จัก ❀

หนักเข้าก็เห็นว่า โอ้..ทั้งหมดๆ นี่มันเรียกว่า **อิทัปปัจจยตา** ธรรมทั้งปวงมีเหตุมีปัจจัยและเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย เกิดดับตามเหตุตามปัจจัย นี่เรียกว่า อิทัปปัจจยตา ๖ ตาแล้วนะ

ตอนนี้จะเป็นขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญมาก เห็น ๖ ขั้นนี้เต็มที่แล้วมันก็ง่าย ที่จะเห็น **สุญญตา** ว่าง ๆ ๆ ไม่มีส่วนที่ควรยึดถือ ไม่มีตัวตนที่ควรยึดถือ เห็นว่างจากตัวตน นี่มันย่างเข้าเขตพระนิพพาน แม้ยังไม่ถึง แต่ย่างเข้าไปในเขตพระนิพพาน จรดประตุนิพพาน เห็นสุญญตาๆ ว่างจากตัวตนๆ มันก็ โอ้..เช่นนี้เองไฉย เช่นนี้เองไฉย ๆ นี่แหละ **ตถาตา** ตถาตา เห็นความเป็นเช่นนี้เองไฉย ก็เป็น ตถาคต คือ ผู้ถึงซึ่งตถา

อันสุดท้าย **อตัมมยตา** คงที่ คงที่ คงที่ ไม่ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยอะไรอีกต่อไป เหตุปัจจัยอะไรจะมาถึงไปดิ่งมาไม่ได้อีกต่อไป คงที่ คงที่ที่อยู่ในความถูกต้อง คือที่กล่าวมาแล้วละ คงที่อยู่ในความเป็นอย่างนั้นนะ ไม่มีความทุกข์เพราะมันคงที่ มันเปลี่ยนไม่ได้ เกิดกิเลสไม่ได้ เกิดทุกข์ไม่ได้

นี่เรียกว่า **๘ ตา** ไปศึกษาเถอะ **นิวิเศษที่**สุดขอยืนยัน เมื่อกำลังศึกษาอยู่นี้ ยังไม่หมดกิเลส แต่ศึกษา **๘ ตา** อยู่อย่างแรงๆ อย่างนี้ก็มิโอกาสที่จะแวบขึ้นมา เป็นความสุขสูงสุด สงบเย็นปราศจากการปรุงแต่ง ชีมรสของพระนิพพานเป็นการล่องหน้า เป็นนิพพานตัวอย่างที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ไกลพระนิพพานจริงจนถึงกับว่า **ก้าวที่เดียวจะถึงพระนิพพานเต็มขนาด** อย่างนี้มีได้เพราะจิตของเราฝังแน่นอยู่กับ **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ธัมมัญญิตตตา ธัมมนิยามตา อิทัปปัจจยตา**

❁ ความสุขที่ทานยังไม่รู้จัก ❁

สัญญาตา ตถาคตา อตัมมยตา ในที่สุด ไม่ใช่หมดกิเลส แต่เพราะว่า กำหนดสิ่งเหล่านี้้อยู่อย่างรุนแรง กิเลสมันระงับไป ระงับไป แม้จะเป็นการชั่วคราว ก็เรียกว่าต้องด้วยอำนาจธรรมะที่เป็นไปเพื่อความสิ้นสุดแห่งกิเลส จึงถือเอาธรรมะที่เป็นไปเพื่อ**สมุจเฉท**ในการตัดกิเลสเอามาเป็นเครื่องมือ สำหรับได้รู้สึกต่อความสุขสงบสุขสูงสุดแท้จริงบางอย่าง บางประการนี้ นี่มัน**หมวดที่สาม** ว่าเราจะสัมผัสกับความสุขอันสูงสุดบางอย่างได้อย่างไร

หมวดแรก สำหรับคนธรรมดาสามัญทั่วไปปุถุชน ทำให้มีก็รู้สึกได้ **หมวดที่สอง** คนที่ใช้อำนาจฉาน อำนาจสมาธิบังคับเอา **หมวดที่สาม** ก็พวกที่หมดกิเลส ปรากฏออกมาเองโดยไม่ต้องบังคับอะไร ทั้งหมดนี้เรียกว่า “**ความสุขสูงสุดบางอย่างที่ท่านยังไม่รู้จัก**”

ถ้าไม่รู้จักมากเกินไปก็น่าสงสารนะ จะสู้แย้งไม่ได้ สู้บกก็ไม่ได้ สู้แมวกก็ไม่ได้ สู้ลิงก็ไม่ได้ ลิงบางอย่างบางเวลามันสงบน่าดูเหมือนกันนะ ไ้ลิงเจียวจ้าวกรีดกราดนะ บางอย่างบางเวลามันก็สงบเหมือนกัน แมวบางอย่างมันก็สงบ บางเวลามันก็สงบ ธรรมชาติจัดมาให้มีความสงบ ถ่วงไว้สมสัดส่วนอย่างพอดีกัน กับความยุ่ง ความวุ่นวาย

ความปรุงมีมากเท่าไร ธรรมชาติก็จัดความสงบเยือกเย็นมาให้พอสมควร มันจึงไม่ตาย ถ้าว่าคนเรามีกิเลสตัณหาตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง เป็นบ้าแล้วตายกันหมดแล้ว เวลาที่สงบระงับเองมันมีอยู่ เช่น เวลานอนหลับ หรือเวลากิเลสไม่เกิดตามธรรมชาติ เป็นต้น

❀ ความสุขที่ก้านยังไม่รู้จัก ❀

ไม่แรงกล้า เวลาที่กิเลสไม่เกิดมันมีให้มากพอ มันจนเจือกันได้ กิเลสที่เกิดก็เกิด ที่ไม่เกิดก็ไม่เกิด มันจนเจือกันได้พอดีๆ แล้วคนเราก็ไม่ต้องเป็นบ้า ไม่ต้องเป็นโรคประสาท ไม่ต้องเป็นบ้าและไม่ต้องตาย

นี่ขอให้ ขอบคุณพระนิพพานตามธรรมชาติ อย่างนี้กันบ้าง แล้วก็ค่อยรู้ความจริงในข้อที่ว่ากิเลสไม่ได้เกิดตลอดเวลา อย่าไปเชื่อคำสอนของบางคนบางสำนัก ที่ว่ากิเลสต้องเกิดอยู่ตลอดเวลาทั้งหลับและตื่นนี่ กิเลสเกิดบางเวลาเมื่อมีเหตุมีปัจจัย แต่ว่าไอ้สิ่งที่จะให้เกิดกิเลสคืออนุสัยนะ พร้อมที่จะเกิดอยู่ตลอดเวลา มันก็ไม่ได้เกิดอยู่ตลอดเวลา มันจะเกิดต่อเมื่อได้เหตุได้ปัจจัย เกิดอนุสัยแล้วเกิดเป็นกิเลสออกมา เมื่อสิ่งภายนอกทางตา-หู-จมูก-ลิ้น-กาย-ใจ มาสัมผัสสมายั่วชวนอะไร ความพร้อมที่จะเกิดมันก็เกิด อนุสัยมันเกิดกิเลสมันก็เกิด

อย่าไปเชื่อว่ากิเลสเกิดอยู่ตลอดเวลา ถ้ากิเลสเกิดตลอดเวลาทั้งวันทั้งคืน ก็เป็นโรคประสาทเป็นบ้าและก็ตายเกลี้ยงหมด ภายในไม่กี่วันตายหมดโลกละ จงรู้ว่าที่ไม่เกิดกิเลสนะมันหล่อเลี้ยงเราไว้ไม่ให้ตายนะ ขอบคุณมันสิ ระดับต่ำสุดมันก็มีได้แม้แต่ปุถุชน ระดับกลางๆ ก็มีได้แก่นักเจริญสมาธิสมาบัติ ระดับสูงๆ ก็มีได้ในระดับผู้ที่บรรลุมรรค ผล นิพพาน

เอาละ...เป็นอันว่า ความสุขสูงสุดอันแท้จริงบางอย่างบางประการนี้เราสามารถที่จะรู้จักได้ เข้าถึงได้ หรือได้ชิมได้ลองดูก็ได้ นี่คือการบรรยายในวันนี้ โดยหัวข้อว่า **ความสุขสูงสุดบางอย่างบางประการ ที่ท่านทั้งหลายไม่รู้จัก** พอท่านนึกจะลืม พอจะลืมหรือมันจะประมาท นึกถึงแ่ยนึกถึงกบ ละอายแ่ยละอายกบ เพราะ

❀ ความสุขที่ท่านยังไม่รู้จัก ❀

มันยังมีบางฤดูที่มันไม่มีความทุกข์เลย มันสงบสุขอยู่ในรูมัน แล้วเราก็จะค่อยๆ ออกมา หากความสงบสุขอย่างนี้ โดยไม่ต้องใช้ยาเสพติดช่วยนะ ไม่ต้องสูบบุหรี่ชานะ ไม่ต้องกินยาอย่างพวกฮิปปี้กิน ไม่ต้องทำอย่างนั้น อย่าเอากัญชามาแก้ปัญหา ไม่ได้หรอก เหล้ากัญชாயาผีนั้นอะไรไม่เอาทั้งนั้นนะ แต่ก็สามารถที่จะพบกับความสุขสงบเย็นบางอย่างบางประการ ที่ธรรมชาติมีไว้ให้

เป็นอันว่า ข้อความนี้ก็พอช่วยท่านทั้งหลายให้ได้รู้จักสิ่งที่ยังไม่เคยรู้จักขึ้นมาบ้างไม่มากก็น้อย ก็สมควรแก่เวลา เพราะอาตมาก็หมดแรงที่จะพูด จึงขอยุติการบรรยาย เปิดโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลาย สวดบรรยายธรรมเพื่อให้เกิดความรู้สึกลบมันดาลใจ ให้ผู้ฟังทั้งหลายมีกำลังจิตใจ ในการที่จะปฏิบัติธรรมะนั้นๆ ให้ยิ่งขึ้นไป ยิ่งขึ้นไป จนกว่าจะสมตามความประสงค์ทุกๆ ประการ

ขอยุติการบรรยายลง ณ โอกาสนี้ ในบัดนี้

จาก ธรรมบรรยายประจำวันเสาร์ ณ สวนโมกขพลาราม ไชยา

๒๖ มกราคม ๒๕๓๔

สุขอันไพบูรณ์

● ภาชนะที่ช่างหม้อทำแล้ว

ทั้งเล็กและใหญ่ ทั้งสูงและตบ

ล้วนมีความแตกทำลายเป็นที่สุด ฉันทไต่

ชีวิตสัตว์ทั้งหลายก็มีความตายเป็นที่สุด ฉันทนั้น

● ไม่ว่าจะบนท้องฟ้า ไม่ว่าจะในมหาสมุทร

ไม่ว่าท่ามกลางหุบเขา ไม่มีที่สักแห่งเดียว

ที่คนเราอาศัยแล้วจะหนีพ้นความตายได้

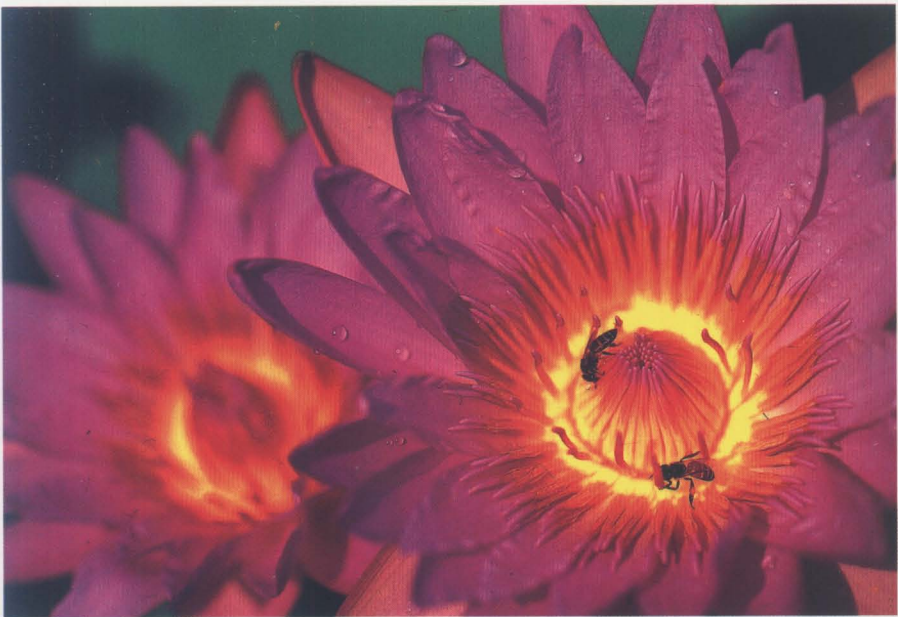
● พวกเขาอย่ามัวประมาท

อย่ามัวเพลิดเพลินยินดีในกามคุณอยู่เลย

ผู้ไม่ประมาท พังพินิจทุกสิ่งตามเป็นจริงเท่านั้น

จึงจะบรรลุถึงความสุขอันไพบูรณ์ได้

พุทธทวณะ

บ ำ ง หนำ ที่ หนำมีมัน

- รสอะไร ไม่ประเสริฐ หรือสุทธิ-ศานต์
ยิ่งไปกว่า รสของการ “ไม่ต้องได้
ไม่ต้องเป็น ไม่ต้องอยู่ ไม่ต้องตาย
ไม่ระหาย ไม่สงสัย ไม่กังวล”
- “ไม่หวั่นไหว ไม่ถือ ร้ายหรือดี
ไม่ถวิล หวังที่ มันสับสน
เช่นจวนได้ หรือจะได้ แต่กลายวน
เป็นไม่แน่ ว่าตน จะได้มัน”
- รสความว่าง อิมโอะชะ ตลอดกาล
เป็นสัมปราย- โวหาร พระอรหันต์
ดูให้ดี บางหนำที่ หนำมีมัน
แต่ว่าหนำ ดูไม่ดี ไม่มีเอย ฯ